

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни
в eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Журналістська майстерність»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 061 Журналістика Освітня програма
«Журналістика» Рік навчання 1, семестр 1

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

д-р філол. наук, професор Степаненко Микола Іванович
myk_ivan@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=5135>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – розвивати професійні (творчі) компетентності майбутнього журналіста, поглиблено вивчати журналістські жанри та форми, журналістські тренди; осмислити вплив соціального іміджу журналіста на зміст та форму журналістського твору, розвивати вміння відстоювати авторську позицію на принципах ідейності, неупередженості, збалансованості, доцільності, деонтології; сприяти формуванню індивідуального журналістського стилю, а також сформувати навички колективної творчої роботи.

Завдання навчальної дисципліни: закріпити знання про систему жанрів сучасної журналістики; посилювати в майбутніх журналістів відчуття національної і професійної гідності, моральної відповідальності за сказане чи написане слово, за оприлюднену інформацію; відшліфувати створення журналістських текстів, зважаючи на запити сучасної аудиторії; поглибити знання про методіку аналізу мови і стилю журналістських текстів; удосконалювати вміння студентів самостійно створювати якісні журналістські тексти; употужнювати стійку національно орієнтовану світоглядну позицію, державницьке мислення; розвивати творче мислення, інтелектуальні здібності майбутнього журналіста відповідно до традицій української і світової журналістики; досягнути на практиці процедури професійного аналізу журналістського тексту та оцінювання його якості.

Компетентності ОП:

– інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв’язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

– загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

– спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв’язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних та суперечливих інформації та вимог.

ПРН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

ПРН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабора- торні, практи- чні, семінар- ські)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання
2 семестр				
Тема 1. Журналістика як творчий процес	4/4	Знати особливості творчої праці журналіста, її типи, методологію, наукові погляди на природу творчості, досвід української та світової журналістики як джерела збагачення фахової майстерності, тренди журналістики. Знати функції та обов'язки «нового», або універсального, журналіста в сучасній медіасфері, рівні творчості. Розуміти журналістську творчість як процес, пов'язаний з індивідуальними здібностями, умінням вивчати, спостерігати, відображати, оцінювати факти, події, явища засобами мови; репродуктивний і продуктивний характер журналістської творчості. Знати складники творчого процесу (накопичення інформації, визначення форми	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5

		та засобу відображення, здібності і натхнення, розширення загальної ерудиції, мовна культура, уміння визначати тему, логіка викладу). Розуміти україноцентризм як основу творчості українського журналіста. Уміти втілювати в журналістських творах і коментарях складники національної ідентичності. Знати методи і прийоми, джерела журналістської творчості, способи стимулювання творчого процесу (“наси́льство”, очікування натхнення, спілкування у форматі проблеми, вольові зусилля, літературна вправність, професійне самолюбство, реалізація творчих можливостей).		
Тема 2. Громадянська позиція журналіста	2/2	Усвідомлювати відповідальність журналіста за оприлюднене слово, сутність конструктивної, державотворчої позиції журналіста. Уміти культивувати громадянську мужність, формувати позитивний образ українця та України в медіапросторі нашої держави і за кордоном. Дотримуватися норм професійної етики та загальнолюдських норм моралі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 3. Психологічні засади роботи журналіста	4/4	Розуміти спілкування як спосіб взаємопізнання, обміну інформацією. Уміти спілкуватися, брати участь у дискусії, суперечці, полеміці, Розуміти специфіку моделювання соціального іміджу журналіста, значення харизми діяльності журналіста. Уміти використовувати уяву та інтуїцію у процесі журналістської творчості. Знати моделі медіасприйняття та психологічні стратегії у	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	10

		роботі журналіста, психологію побудови журналістського тексту, психологію сприйняття журналістського тексту і прогнозування реакцій різних секторів аудиторії на виступ журналіста, складники деструктивних психологічних впливів на аудиторію (етажність, міфологізація, гра), чинники ефективного впливу журналістського тексту на аудиторію.		
Тема 4. Цифрові технології і журналістська творчість	2/2	Уміти використовувати мережу Інтернет та соціальні мережі як джерело інформації, розуміти їх роль у поширенні інформації. Розуміти специфіку конвергенції традиційних журналістських жанрів під впливом цифрових технологій. Розрізняти журналістику факту й журналістику коментаря. Знати вимоги до написання текстів в умовах гіперінформованості аудиторії.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 5. Журналістський твір як особливий інформаційний продукт	2/2	Розуміти факт як документальну основу журналістського твору, журналістський підхід до факту, факт реальний та факт відображений. Використовувати факт як аргумент і як засіб прихованого коментування. Розрізняти навмисне і ненавмисне спотворення факту. Уміти уникати фактологічних помилок, робити фактчекінг. Знати особливості конфліктів у журналістському творі, чинники, що впливають на подання, відображення конфлікту в матеріалі. Уміти наводити аргументи використовувати цитати, коментарі, фото, відео, вести полеміку в журналістському тексті. Знати поняття авторського права. Знати критерії оцінювання якості	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5

		журналістського текстового матеріалу, критерії якості контенту нових медіа.		
Тема 6. Пошук актуальних тем	2/2	Знати технологію, джерела і способи пошуку тем. Використовувати дедукцію та індукцію як способи журналістського пошуку, діалектичний метод дослідження фактів, методи «зміни професій», «провокованих ситуацій», «персонального журналізму». Розуміти феномен цікавого в журналістиці. Уміти знаходити власну тему. Знати методи збору інформації, джерела інформації. Розуміти логіку взаємодії між задумом і темою. Уміти формувати концепцію (гіпотезу, версію), займатися пошуковою працею.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5

<p>Тема 7. Композиція журналістського твору</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати ідейно-тематичні параметри журналістських матеріалів, особливості взаємодії форми і змісту. Знати змістові елементи різножанрових журналістських текстів, співвіднесеність композиції твору із жанром, змістом та мовою, визначальні риси сюжету в журналістиці. Уміти використовувати журналістський образ як засіб організації тексту, формулювати першу фразу, складати план журналістського твору, виявляти причинно-наслідкові зв'язки фактів, подій, явищ, визначати композиційно-сюжетні повороти, писати закінчення твору.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>5</p>
<p>Тема 8. Мистецтво влучного заголовка</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати види заголовків, вимоги до класичного заголовка, до заголовка журналістського тексту. Розуміти кореляцію влучного заголовка з читабельністю і клікабельністю журналістського тексту. Знати характеристики клікабельного заголовка, етику заголовка.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>5</p>
<p>Тема 9. Робота над фокусом журналістського матеріалу</p>	<p>2/2</p>	<p>Розуміти вріз (лід) як графічно чи інтонаційно виділений перший провідний абзац журналістського матеріалу. Знати види врізів (лідів), композицію врізу, лексико-граматичні та синтаксичні особливості врізів.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>5</p>

<p>Тема 10. Мистецтво викладу журналістського тексту</p>	<p>4/4</p>	<p>Розуміти поняття об'єктивності та об'єктивізму. Уміти використовувати в журналістському творі деталь як різновид образу, чинник пробудження уваги, створювати портрет (зовнішній, внутрішній; автопортрет, соціальний портрет, політичний портрет, соціологічний портрет), використовувати пейзаж як відтворення навколишнього середовища, яке сприяє розкриттю ситуації, характеру і є їх інтер'єром. Розуміти значення образу автора в журналістському творі. Розуміти мову як засіб саморозкриття героя, ознаку його особистості. Уміти використовувати мовну гру як провідний принцип стратегії текстотворення в сучасній журналістиці, робити авторські ремарки, відступи, вибудовувати асоціативні зв'язки. Розуміти специфіку мовної організації агротематичних текстів.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>10</p>
<p>Тема 11. Гендер і журналістика</p>	<p>2/2</p>	<p>Розуміти поняття «гендер», його поширеність у медіа, значення гендернозбалансованого підходу до змісту публікацій в журналістиці. Уміти робити гендерний аналіз журналістського тексту, уникати комунікативної агресії, сексизму, здійснювати збалансоване висвітлення.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>5</p>
<p>Тема 12. Висвітлення чутливих тем у журналістських текстах</p>	<p>2/2</p>	<p>Уміти висвітлювати чутливі теми в журналістських текстах (права дитини, люди з особливими потребами, бойові дії, внутрішньо переміщені особи, люди, що постраждали внаслідок конфлікту). Знати журналістські табу в умовах воєнного періоду в Україні та постконфліктних зонах. Уміти уникати мови ворожнечі, ксенофобії, расизму, мови ненависті та наклепу.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>5</p>

Всього за семестр	100		70
Іспит			30
Навчальна робота	70		
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання завдань практичних занять відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підруч. для студ. вищ.навч. закл., які навч. за напрям. "Журналістика". 3-тє вид. Львів : ПАІС, 2008. 276 с.
2. Каппон, Рене Дж. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс : Професійний порадник / пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.
3. Аньєс Ів. Підручник із журналістики: Пишемо для газет. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 544 с.
4. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
5. Карпенко В. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика : підручник. Київ : Університет «Україна», 2007. 432 с.
6. Носке Г. Журналістика: що треба знати та вміти / Книжка для читання та підручник. Київ : Центр вільної преси, 2017. 312 с.
7. Голубев В. Лайфхак для журналіста. Як ефективно використовувати час та інформацію. Рівне: Друк Волині, 2017. 136 с.

Додаткова

1. Вергелес Т. Моя грішна журналістика. Львів : Аверс, 2014. 198 с.
2. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні».

- URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2782-12>
3. Закон України «Про інформаційні агентства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/74/95-BP>
 4. Закон України «Про інформацію». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-12>
 5. Закон України «Про телебачення і радіомовлення». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3759-12>
 6. Здоровега В.Й. Питання психології публіцистичної творчості. Львів, 1982.
 7. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. Київ : Критика, 2010.
 8. Лизанчук В. В., Кузнецова О. Д. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці : навч. посібник. Київ : НМК ВО при Міносвіти УРСР, 1991. 96 с.
 9. Лось Й. Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу : навч. посібн. Львів, 2008. 376 с.
 10. Мелещенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політології. Київ : Грамота, 2007. 72 с.
 11. Методологія моніторингу журналістських стандартів. URL : <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiiamonitorynhuprofesiynykh-standartiv-zhurnalistyky-i28318>
 12. Скуленко М. І. Психологія пропаганди : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2009.
 13. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, інтернет / пер. з англ. Н. Єгоровець. Київ : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008.
 14. Федик О. С. Журналістський текст: спроба національно-онтологічної характеристики. Київ : МНК ВО, 1992. 100 с.
 15. Федик О. С. Мова як духовний адекват світу (дійсності) : монографія. Львів: Місіонер, 2000. 300 с.
 16. Шаповал Ю. Г. Феномен журналістики: проблеми теорії. Рівне, 2005.
 17. Штромайер Герд. Політика і мас-медіа / пер. з нім. А. Орган. Київ : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008.

Інформаційні ресурси

1. <https://speakukraine.net/>
2. <https://www.stopfake.org>
3. <https://onlinecorrector.com.ua/uk/>
4. Антипосібник для журналістів «Теми. Люди. Історії». URL : <http://medialab.online/news/antyposibnyk/>
5. Матеріали всеукраїнських та регіональних ЗМІ
6. Матеріали на професійному сайті ДетекторМедіа. URL : <https://detector.media/>
7. Сайт ІМІ. URL : <https://imi.org.ua/>
8. Сайт Академії Української преси. URL : <https://www.aup.com.ua/category/library/>